

Återrapportering av uppdrag av avdelningen särskilt boende. Fortlöpande rapporter om arbetet med att uppnå en ekonomi i balans

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner informationen.

Sammanfattning

Socialnämnden gav 2024-04-18 (§ 81) förvaltningen i uppdrag att lämna fortlöpande rapporter om arbetet med att uppnå en ekonomi i balans. Till nämndens sammanträde i april är det avdelningen för särskilt boende som har haft i uppdrag att redovisa sitt arbete med att uppnå en ekonomi i balans.

Redovisningen har fokuserat på att identifiera eventuella samband mellan kvalitet, personal och kostnadsnivå vid respektive boende. Slutsatsen är att det inte finns något entydigt samband mellan dessa faktorer. Dock pågår ett flertal åtgärder inom avdelningen för att förbättra kvaliteten, minska sjukfrånvaron och sänka kostnaderna. Särskilt fokus har lagts på schemaläggning och bemanning, vilket redan har visat resultat genom minskade personalkostnader.

Avdelningen har nu infört en systematisk månatlig uppföljningsmodell för att säkerställa fortsatt kontroll och utveckling inom dessa områden.

Ärendebeskrivning/bakgrund

Kvalitet

Enligt brukarundersökningen 2024 var 75 procent av brukarna sammantaget nöjda med sitt boende, vilket är en högre andel än riksgenomsnittet. Resultaten visar dock vissa skillnader mellan de olika boendena.

För att säkerställa kvalitetsutveckling och kontinuerlig förbättring finns ett systematiskt arbetssätt för att analysera och följa upp brukarundersökningens resultat. I den senaste undersökningen framkom inga boenden som avvek markant från övriga.

Under 2024 rapporterades totalt 2099 avvikelser enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt Socialtjänstlagen (SOL). Fördelat per boendeplats innebär detta i genomsnitt 5,5 avvikelser per år.

Medarbetare

Under 2024 uppgår sjuktalet till 10,59 procent, men det finns variationer

mellan de olika enheterna.

Utbildningsnivån är överlag jämn, där cirka 70 procent av medarbetarna i genomsnitt är undersköterskor. Det finns dock avvikelser på två boenden, Tingsbrogården och Terra Nova, där andelen undersköterskor är lägre.

Ekonomi

Avdelningen för särskilt boende har under de senaste åren haft en ekonomi som inte varit i balans. Dock har tillförda statsbidrag bidragit till en förbättrad ekonomisk situation och skapat möjligheter till verksamhetsutveckling.

Verksamheten bedrivs enligt en beställar-utförarmodell, där ersättning ges per vård dygn. Kostnaden per dygn varierar mellan boendena, beroende på olika lokala förutsättningar.

För år 2024 uppgick ersättningen för en plats på särskilt boende till 2 123 kronor per vård dygn, medan den genomsnittliga kostnaden var 2 362 kronor per dygn (exklusive Terra Nova och lokaler). Kostnadsfördelningen var följande:

- **80 procent** för personal
- **8 procent** för måltider och livsmedel
- **12 procent** för övriga kostnader

Bland de olika boendena uppvisade Roma äldreboende den lägsta dygnskostnaden på 2 202 kronor, medan Tingsbrogården hade den högsta kostnaden på 2 787 kronor per vård dygn.

Analys gällande kvalitet, sjuktal, antal medarbetare per chef, vård dygnskostnad etc. för 2024

Särskilt boende har analyserat mätetal utifrån frågeställning;

- Vilket särskilt boende har högst driftskostnad, och sammanfaller det med att ha den bästa kvaliteten och högst kompetens bland medarbetarna?
- Vilket säbo har lägst driftskostnad, och vad är orsakerna till detta?
- Finns det exempel på ett kostsamt säbo med låg kvalitet?
- ur ser sjukfrånvaron ut på olika säbon, och finns det en korrelation mellan hög driftskostnad, höga sjuktal och vakanser?

Analysen har genomförts genom att analysera följande parametrar

- Brukarnöjdhet (brukarundersökning 2024)
- Faktisk vård dygnskostnad 2024
- Sjukfrånvaro 2024
- Antal grundutbildade 2024

- Antal anställda per chef 2024
- Antal avvikelser per boendeplats (SoL samt HSL) 2024

Nöjdhet och sjuktal

Roma Äldreboende och Stuxgården hade högst andel nöjda brukare enligt brukarundersökning, men deras sjuktal skiljer sig åt

Kilåkern hade lägst sjuktal och samtidigt en hög andel undersköterskor, vilket kan indikera att en hög andel utbildad personal bidrar till bättre arbetsmiljö och lägre sjukfrånvaro.

Vårddygnskostnad och antal avvikelser

Tingsbrogården hade den högsta vårddygnskostnaden och också flest antal avvikelser. Av dessa var 45 % fall. Tingsbrogården har registrerat fall i avvikelssystemet under hela 2024 medan övriga enheter börjad registrera enligt ny riktlinje från juni 2024 vilket kan förklara större antal avvikelser på enheten.

Roma äldreboende hade den lägsta vårddygnskostnaden men ett relativt högt antal avvikelser vilket kan antyda att kostnadseffektivitet inte nödvändigtvis leder till fler avvikelser men är svårt att fastställa.

Antal medarbetare per chef och sjuktal

Tingsbrogården hade flest medarbetare per chef och det högsta sjukalet, vilket kan tyda på att en hög belastning på chefer påverkar arbetsmiljön negativt.

Syrengården har färre medarbetare per chef och ett relativt lågt sjuktal, vilket kan indikera att en lägre chef-till-medarbetare-kvot bidrar till bättre arbetsförhållanden men är svårt att fastställa

Utbildningsnivå undersköterska och avvikelser

Kilåkern hade flest undersköterskor och få avvikelser, vilket kan antyda att en hög andel undersköterskor leder till bättre kvalitet och färre avvikelser. Dock är det bekräftat att enheten behöver förbättra arbetssätt gällande rapportering av avvikelser vilket innebär att enhetens avvikelser inte alltid har registrerats

Tingsbrogården hade den lägsta andelen undersköterskor och samtidigt flest avvikelser vilket kan antyda att lägre utbildningsnivå skapar fler avvikelser men det kan även innebära att enheten har goda kunskaper i att uppmärksamma avvikelser.

Slutsats

- Det går inte att fastställa att enhet som är dyrast i drift därmed har bättre kvalitet.
- Den enhet som är dyrast i drift har högst andel sjukskrivningar samt andel avvikelser samt högst andel medarbetare per chef.

- Hög andel utbildade undersköterskor kan leda till färre avvikelser och lägre sjuktal. Dock är det viktigt att tydliggöra att andelen avvikelser inte i första hand synliggör om det är bättre eller sämre kvalitet utan att det finns en systematik för att upptäcka eventuella kvalitetsbrister och rapportera dem.
- För många medarbetare per chef kan öka sjuktalet.

Utmaningar och åtgärder

De största utmaningarna för avdelningen är kompetensförsörjning, ekonomi och organisationsstruktur.

Enheters storlek och utformning påverkar balans mellan resurs och ekonomi. Nattbemanningen slår olika då exempelvis litet boende 19 platser två plan 2 medarbetare och Pjäsen 100 boende 7 personal per natt. Sårbarheten är större på mindre enheter.

Nedan beskrivs några åtgärder för att möta utmaningarna.

Åtgärder

Inom avdelningen pågår flera olika åtgärder i form av förbättringsarbeten, några exempel är:

- Ekonomisk fördelning (ekonomistyrning)
- Månatlig verksamhetsuppföljning
- Genomlysning av organisationen
- Handlingsplaner utifrån kvalitetsuppföljning
- Tar fram arbetssätt för att mäta brukarnöjdhet
- Arbete med friskfaktorer och aktiv sjukskrivning för att minska sjuktalen och öka frisknärvaron.
- Översyn av enheternas storlek: Är det ekonomisk hållbart med mindre enhet?

Nedan beskrivs åtgärder som rör ekonomi, verksamhetsuppföljning och organisationsstruktur.

Ekonomisk fördelning 2025

Under 2024 har ersättningsmodellen baserad på vårddygn setts över. Anledningen är att särskilda boenden inte har möjlighet att påverka beläggningen, då det är myndighetsavdelningen som ansvarar för placeringar. När platser står tomma utgår ingen ersättning efter 30 dagar, vilket skapar ekonomiska utmaningar för boendena. Eftersom personalstyrkan inte kan anpassas omedelbart och det är svårt att förutse hur länge platser förblir tomma, uppstår ekonomiska svårigheter. Vissa kostnadsminskningar kan dock göras, exempelvis genom att minska behovet av vikarier vid sjukfrånvaro.

För att skapa stabilare ekonomiska förutsättningar införs från och med 2025 en fast kostnadsbudget för varje enhet. Denna baseras på riktning för bemanning per brukare. Effekterna av denna förändring kommer att följas upp och utvärderas under året.

På avdelningsnivå kvarstår ersättningsmodellen tills vidare, men en utvärdering kommer att göras inför budgetarbetet för 2026. Ett alternativ som kommer att beaktas är att införa en anslagsbudget för hela avdelningen.

Månatlig verksamhetsuppföljning

Avdelningen påbörjade ett förbättrat arbetssätt gällande verksamhetsuppföljning. För att säkerställa en kontinuerlig och systematisk uppföljning av verksamheten genomför enhetschefer varje månad en analys av:

- Ekonomi
- Schema och bemanning
- Vårdtyngd
- Arbetsmiljö
- Brukarkvalitet

Syftet är ekonomi i balans, identifiera utvecklingsområden, säkerställa resurseffektivitet och upprätthålla en hög kvalitet i verksamheten.

Uppföljning sker därefter tillsammans med avdelningschef och verksamhetsutvecklare. Första månadsuppföljningen har genomförts och ska sammanställas inför analys och åtgärdshantering.

Genomlysning av organisationen

Avdelningen för särskilt boende står inför en fortsatt expansion med ytterligare ett boende under 2025. För att säkerställa en långsiktigt hållbar organisation har Region Gotland upphandlat Start Point Advisory, ett konsultföretag specialiserat på organisationsutveckling.

Start Point Advisory genomför en översyn av organisationen för särskilt boende. Syftet med uppdraget är att identifiera och föreslå en framtida organisationsstruktur som är hållbar och anpassad efter verksamhetens behov.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse socialförvaltningen daterad 2025-03-31

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

Marit Lindgren, äldreboendechef
Carina Söderström, äldreboendechef

Veronica Hagvil, verksamhetsutvecklare avdelningen särskilt boende